

Osnovni rečnik boja u srpskom jeziku

Ivana Jakovljević

Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju

Odsek za psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu

Zahvaljujući specifičnoj fiziološkoj osnovi, ljudi mogu da razlikuju nekoliko miliona boja. Ipak, da bismo uspešno komunicirali o svim tim bojama, ispostavlja se da nam je za svakodnevnu komunikaciju dovoljno da koristimo 10 do 15 različitih naziva koje nazivamo *osnovnim nazivima za boje*. Ovakva razlika između broja diskriminabilnih boja i broja osnovnih naziva se objašnjava kognitivnom ekonomijom – slične nijanse se grupišu u relativno mali broj *kategorija boja* kojima dajemo nazive, čime se optimizuje obrada informacija o boji. Jezička kategorizacija vidljivog spektra, međutim, utiče i na način na koji su boje reprezentovane na mentalnom planu govornika, čime ona postaje važno pitanje za kognitivne psihologe.

U okviru ovog predavanja, biće diskutovano na koji način jezici kategorišu vidljivi spektar i koji činioci su zaslužni za izvestan stepen univerzalnosti u kategorizaciji, a koji činioci za specifičnosti koje se beleže u pojedinim jezicima, kao i o tome na koji način postojeće razlike utiču na kogniciju boja kod govornika. Posebno će biti diskutovana savremena literatura koja pokazuje da se potreba za komunikacijom o bojama povećava, a samim tim i broj osnovnih naziva koji govornici koriste u svakodnevnoj komunikaciji. U glavnom delu izlaganja, biće predstavljene dve studije u kojima je prikupljen niz psiholingvističkih i bihejvioralnih mera radi utvrđivanja osnovnih naziva za boje u srpskom jeziku. Dobijeni rezultati će biti diskutovani u kontekstu savremenih studija naziva za boje i pokušaćemo da demonstriramo da razvoj rečnika boja u srpskom jeziku prati trendove koji se beleže i u drugim jezicima. Posebnu pažnju ćemo posvetiti razmatranju toga na koji način saznanja o rečniku boja možemo da primenimo u eksperimentalnim studijama iz oblasti vizuelne kognicije.